

Тихін Віталійович ШЕВЧЕНКО,

старший викладач кафедри тактичної

та спеціальної фізичної підготовки факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-0366-7217>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ПРИМУСУ АБО ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

Актуальність зазначеного питання обумовлена радикальними та глибокими перетвореннями в політичній, економічній і соціальній сферах українського суспільства. Зрозуміло, що найбільш значущими в сучасних умовах є зміни, які пов'язані з переглядом підходів у взаємовідносинах держави з окремою особистістю. Проголошений Конституцією України пріоритет прав і свобод людини над інтересами держави вимагає глибокого теоретичного осмислення. Ефективна реалізація механізму забезпечення особистої безпеки поліцейських під час застосування заходів поліцейського примусу полягає не тільки в обов'язках держави визнавати інтереси особистості, а й відстоювати, захищати права самих працівників поліції.

Вірно зазначають М. І. Логвиненко та Т. В. Стрюкова, що сучасні показники кількості поліцейських, що постраждали під час несення служби, зумовлюють загострення питання про ефективність правового гарантування їхньої особистої безпеки. Запровадження нових заходів гарантування особистої безпеки поліцейського має відповідати, насамперед, Конституції та чинному законодавству, і в жодному разі водночас не зменшувати прав і свобод людини та громадянина. Для цього необхідно реально оцінити наявні загрози і ризики та наслідки, які вони можуть спричинити. Досягти ідеального рівня особистої безпеки неможливо, але можна створити підґрунтя, правові основи для зниження негативних наслідків виконання професійного обов'язку поліцейського. Через часті випадки, коли під час несення служби постраждали працівники Національної поліції, перед Міністерством внутрішніх справ України постало питання досягнення безпеки поліцейського під час виконання ним професійних обов'язків як гарантії прав людини.

На думку Г. А. Данильченка, для адекватного підходу до реалізації тих чи інших заходів особистої безпеки працівників повинні використовувати все різноманіття спеціальних знань і прийомів з урахуванням ситуації. Інакше кажучи, для реалізації заходів особистої безпеки потрібен цілком визначений тактичний підхід. Оскільки йдеться про тактику в процесі здійснення правоохоронної діяльності, то про неї можна говорити як про правоохоронну тактику або тактику реалізації заходів особистої безпеки суб'єктами охорони громадського порядку.

Серед використовуваних засобів захисту особистої безпеки поліцейських важливе місце займає адміністративно-правовий примус. Від того, наскільки чітко сформована в науці та реалізована в праві і правозастосовчій діяльності концепція особистої безпеки поліцейського і адміністративно-правового примусу, його місця, ролі в загально-правовому механізмі забезпечення особистої безпеки, в кінцевому підсумку і залежить стан особистої безпеки, захищеність, комфортність життя українських громадян.

Кримінальна ситуація в Україні протягом останнього часу продовжує характеризуватися високим ступенем напруженості. Вплив соціально-негативних факторів на сферу суспільних відносин набув більш виражений системний характер та проявився в посиленні кримінальної небезпеки для всіх громадян країни, в збільшенні масиву злочинів, які скоєні в громадських місцях, в триваючому зростанні окремих видів кримінальних правопорушень проти особистості та проти власності, в розширенні «кримінальної наркотизації населення». Також аналіз статистики свідчить про вкрай неблагополучну криміногенну ситуацію в сфері забезпечення особистої безпеки самих працівників поліції.

Напруженість кримінальної ситуації в країні підтверджується не тільки офіційними статистичними даними: вона знаходить відображення у відповідній палітрі громадської думки. Сьогодні можна констатувати істотне зростання стурбованості громадян з приводу різних кримінальних загроз. Такий негативний стан соціально-політичної, економічної і кримінальної ситуації в сучасній Україні багато в чому є результатом малоефективних реформ, що призвели до значного зuboжіння населення, зупинки основних видів промислового виробництва, падіння трудової дисципліни, зростання злочинності. На думку П. В. Діхтієвського, у цих умовах перед суспільством і державою стоять важливі завдання: спільними зусиллями створити безпечні умови життя, знизити рівень злочинності в країні, поліпшити стан здоров'я громадян, зупинити зростання наркоманії, позбутися від дитячої безпритульності.

Одним із способів та методів досягнення зазначених цілей є застосування поряд з превентивними заходами – заходів поліцейського примусу.

Сьогодні соціально-економічні зміни, які відбуваються в українському суспільстві досить активно впливають на характер перетворень у сфері державного примусу, зокрема, поліцейських примусових заходів. Головним фактором стабільного та безпечного суспільного розвитку є ефективне державне управління, яке неможливе без примусових заходів. Потрібно зазначити, що забезпечення безпеки у формі гарантування основних прав та свобод громадян, неможливо без адміністративно-правового примусу.

Таким чином, застосування превентивних та примусових поліцейських заходів є об'єктивною реальністю, усі аспекти якої потребують ґрунтовного дослідження, зокрема питання забезпечення особистої безпеки поліцейських під час застосування вказаних заходів.

Отже, забезпечення особистої безпеки поліцейського під час застосування превентивних та примусових поліцейських заходів є ядром, суттю національної безпеки. Без забезпечення безпеки конкретного поліцейського в зазначених умовах не можна говорити про публічну безпеку, і тим більше про ефективне забезпечення національної безпеки. Її можна конкретизувати лише зазначенням на конкретний об'єкт, що охороняється (життя, здоров'я, інші права і свободи громадян). Це положення повною мірою гармонізується з конституційним обов'язком держави захищати права, свободи та інтереси громадян.

Особиста безпека поліцейського під час застосування превентивних та примусових поліцейських заходів це – система організаційно-правових, фізичних і тактико-психологічних заходів, які дозволяють забезпечити збереження життя та здоров'я поліцейського і підтримувати високий рівень ефективності його професійних дій. Забезпечення особистої безпеки поліцейських в зазначених умовах, перш за все, базується на достатньому рівні професійно-психологічної готовності працівників.

Тактики забезпечення особистої безпеки поліцейських під час застосування превентивних та примусових поліцейських заходів характеризується значною «гнучкістю» при визначенні ефективних дій особового складу у всіх ситуаціях, які можуть виникнути при несенні служби. Одні й ті ж тактичні способи, які ефективні в одних випадках, виявляються неприйнятними в інших. Тому дуже важливим є оптимальний вибір з безлічі тактичних способів найкращого варіанту дій в конкретних екстремальних умовах. З огляду на це – тактика забезпечення особистої безпеки поліцейських під час застосування превентивних та примусових поліцейських заходів повинна розглядатися як певний процес мислення і практичних дій. На основі аналізу інформації, що надійшла, необхідно прийняти тактичне рішення (здійснити правильний вибір) і реалізувати його.

Одержано 31.10.2019

УДК 378.635.174(477)(063)

Тетяна Анатоліївна ШЕВЧУК,

кандидат юридичних наук,

викладач кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-0162-7011>

ЗВ'ЯЗОК КРИМІНОЛОГІЧНОЇ НАУКИ З ПРАКТИКОЮ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Протидія злочинності є першочерговою задачею загальнодержавного рівня, яка не може бути успішно вирішена одноразовими, короткостроковими компанійськими заходами. Як свідчить історична практика, ця діяльність повинна носити системний, широкомасштабний, комплексний, багаторівневий характер, опиратися на результати глибокого вивчення соціальних законів розвитку суспільства. І, безумовно, саме наукове осмислення цих глибинних процесів, їх різностороннє дослідження має слугувати міцною основою подолання кризи функціонування існуючої системи протидії злочинності.

Як справедливо із цього приводу зазначають О. М. Бандурка та О. М. Литвинов, добре відомо, що ефективність боротьби зі злочинністю залежить від ступеня наукового забезпечення та аналітичного супроводження на усіх рівнях, інтенсивності взаємодії вчених і практиків різних дотичних галузей науки у справі формування узгодженого інтегрованого цілісного наукового продукту. Негативні процеси і тенденції, які відбуваються в Україні, вимагають постійного наукового відстеження, глибокого і детального дослідження криміногенної обстановки, внесення відповідних коректив у стратегію і тактику протидії злочинності [1, с. 6].

Наука має виключну роль на шляху до якісної реалізації правоохоронними органами державної політики у сфері протидії злочинності, *удосконалення чинного законодавства, розробці методичних рекомендацій щодо ефективного виявлення та подальшої успішної протидії сучасним загрозам і небезпекам суспільству та державі, вивченні зарубіжного досвіду, здійсненні ефективного кримінологічного прогнозування.*

У Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» [2], яка визначає мету, вектори руху, дорожню карту, першочергові пріоритети та індикатори належних оборонних, соціально-економічних, організаційних, політико-правових умов становлення та розвитку України, передбачена Програма популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі, одним із напрямків якої є реформа державної політики у сфері науки та досліджень.

Що стосується напрямку наукового забезпечення реалізації державної політики у сфері протидії злочинності – провідне місце у цій діяльності займають спеціалізовані відомчі вищі навчальні заклади. Згідно із положенням про вищі навчальні заклади МВС України, це державні навчальні заклади, які підпорядковані МВС, засновані і діють згідно із законодавством України, реалізують відповідно до наданої ліцензії (ліцензій) освітньо-професійні програми підготовки фахівців за певними освітньо-кваліфікаційними рівнями, забезпечують навчання, виховання та професійну підготовку осіб з урахуванням нормативних вимог у галузі вищої освіти з метою задоволення освітніх потреб особи, суспільства і держави, а також здійснюють наукову і науково-технічну діяльність [3].

Харківський національний університет внутрішніх справ, як вищий навчальний заклад системи МВС України на протязі 25 років свого існування здійснює підготовку висококваліфікованих спеціалістів в галузях права, цивільної